

Regionaal Actieplan beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2023 tot 2030 – Vitens en Provincie Gelderland

1. Inleiding

Dit actieplan geeft inzicht in de beschikbaarheid van drinkwaterbronnen voor de regio Gelderland van drinkwaterbedrijf Vitens. Knelpunten, effecten van knelpunten (voor en na 2030) en oplossingsrichtingen komen in beeld. Doel van het actieplan is om op lokaal en regionaal niveau het bestuurlijke gesprek te faciliteren en om op lokaal en regionaal niveau partijen te bewegen de juiste acties te nemen. Voor knelpunten die uitsluitend op landelijk niveau oplosbaar zijn, worden bestuurders op rijksniveau aangesproken in het overkoepelende Actieprogramma.

De opgave in dit regionaal actieplan is gebaseerd op het RIVM-rapport van april 2023 en waar nodig geactualiseerd met interviews gehouden tweede helft 2023 met vertegenwoordigers van Vitens en de provincie Gelderland. De focus ligt op acties met effect op de periode vóór 2030. Voor oplossingen die pas effect hebben na 2030 zijn veelal ook vóór 2030 acties nodig: die worden ook benoemd.

Maatregelen met betrekking tot waterbesparing maken geen deel uit van het regionaal actieplan. Deze zijn onderdeel van het landelijk actieprogramma Waterbesparing.

Hoofdstuk 2 schetst een beeld van de urgentie rond de beschikbaarheid van drinkwaterbronnen tot 2030 in de provincie Gelderland en het verzorgingsgebied van Vitens. De benodigde productiecapaciteit tot 2030 en lopende acties om daaraan te voldoen komen in hoofdstuk 3 aan bod. Knelpunten die realisatie belemmeren, oplossingen, acties, actiehouders en status staan in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies weergegeven.

2. Urgentie

In de regio Gelderland is sprake van urgentie. De reservestelling voor de drie clusters (Rivierenland, Veluwe en Oost-Gelderland) in Gelderland wordt niet in elk cluster volledig behaald. Vitens heeft samen met de provincie Gelderland een routekaart opgesteld om in 2030 voldoende reserves te hebben. Met deze routekaart wordt flexibiliteit in de aanpak van de knelpunten gegenereerd. Ondertussen wordt ook gewerkt aan uitbreiding van vergunningsruimte op (middel)lange termijn. Er zijn voldoende mogelijkheden om de reservestelling binnen afzienbare termijn op orde te krijgen. Aandachtspunt daarbij is dat er stakeholders zijn die, om verschillende redenen, niet akkoord zijn met de voorliggende uitwerkingen. Dit kan tot ernstige vertraging leiden.

3. Opgave en lopende maatregelen

Doel van dit hoofdstuk is het geven van inzicht in de kwantitatieve opgave om in 2030 te beschikken over voldoende productiecapaciteit en inzicht in de acties die ervoor moeten zorgen dat de productiecapaciteit ook daadwerkelijk beschikbaar is in 2030. Dat is het vertrekpunt om te toetsen of lopende maatregelen toereikend zijn om het verschil tijdig te overbruggen.

3.1 Toelichting aanpak

De provincie Gelderland en Vitens hebben een routekaart voor het veilig stellen van de drinkwatervoorziening in Gelderland opgesteld. De routekaart schetst het tijdpad om te komen tot een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem. De routekaart gaat over de te nemen acties en maatregelen in de tijd. De routekaart is daarbij richtinggevend in de prioritering. In alle acties en maatregelen, zowel voor de korte als voor de middellange en lange termijn, worden de mogelijkheden voor duurzaamheid onderzocht (bijvoorbeeld een mix van bronnen).

De routekaart kan en zal tussentijds aangepast worden als ontwikkelingen of nieuwe inzichten dat wenselijk maken. Deze aanpassingen kunnen betrekking hebben op de prioritering en op de in te zetten maatregelen. De routekaart functioneert daarmee tegelijkertijd als een monitoringstool en kan worden gebruikt om te sturen op het eindbeeld van een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem. Bij alle opties blijft het proces met de omgeving en de weerstand die daarbij aan de orde is een risicofactor voor het tijdig realiseren van de extravergunningscapaciteit.

3.2 Noodzakelijke productiecapaciteit tot 2030

In tabel 1 is de opgave voor de benodigde extra productiecapaciteit tot 2030 voor de regio Gelderland van Vitens weergegeven.

Gelderland breed is de huidige 'noodzakelijke productiecapaciteit', in combinatie met de opgenomen maatregelen in het RIVM-rapport¹, toereikend om tussen nu en 2030 te voldoen aan de benodigde drinkwatervraag).

Tabel 1 Opgave voor Gelderland tussen 2023 en 2030 (in miljoen m³ per jaar)

	Huidige operationele capaciteit (2023)	Prognose operationele capaciteit in 2030	Operationele capaciteit te realiseren	Extra benodigde Vergunning capaciteit in 2030
Opgave 2030	138,9	142,3	3,4	11,6

Op basis van de prognose van Vitens van 2023 is er een onttrekkingsbehoefte van 142,3 Mm³/jaar in 2030. De huidige operationele capaciteit bedraagt 138,9 Mm³/jaar in 2023. Dit vraagt om een uitbreiding van de operationele capaciteit met 3,4 Mm³/jaar in 2030.

Daarnaast hanteert Vitens een reservebeleid om toekomstige stijgingen op te vangen. Daarvoor is het streven een reserve in de vergunningen van 10% te realiseren. Om deze reserve te behalen bedraagt de opgave richting 2030 11,6 Mm³/j.

3.3 Maatregelen ten behoeve van voldoende productiecapaciteit tot 2030

Om in 2030 te beschikken over voldoende productiecapaciteit moet er vóór 2030 3,4 Mm³/j extra gerealiseerd worden door de toenemende drinkwatervraag. Het zwaartepunt daarvoor ligt op:

- 1) Uitbreiding vergunningscapaciteit en ontwikkeling productielocatie (Fikkersdries)
- 2) Uitbreiding vergunningscapaciteit op bestaande locatie (Epe)
- 3) Uitbreiden productiecapaciteit (Velddriel, Lochem)
- 4) Inzetbaar maken bestaande vergunning (Twello)
- 5) Aanvragen nieuwe vergunning en opstarten gebiedsprocessen (Apeldoorn-Noord en Gelderse Vallei)
- 6) Opheffen van bestaande bestuurlijke beperking op bestaande winvergunning (Amersfoortseweg in relatie met Apeldoorn-Noord)

¹ RIVM-rapport 'Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 – knelpunten en oplossingsrichtingen', april 2023

Onderstaand de opgave voor 2030 en de bouwstenen die daarvoor beschikbaar zijn.

Tabel 2 Realisatie noodzakelijke productiecapaciteit vóór 2030

	Operationele capaciteit (in Mm ³ /j)	Wanneer gerealiseerd	Met wie	Noodzakelijke activiteiten in voorbereiding + status
Opgave 2030	3,4			
Fikkersdries	3,0	2027	Vitens, provincie Gelderland, waterschap Rivierenland, gemeente Overbetuwe	Aanvragen waterwetvergunning voor grondwateronttrekking en voor een oevergrondwaterwinning, voor eerste loopt NRD traject. Gebiedsproces ook gestart. (Onderzoeksfase)
Epe	1,0	2025	Vitens, provincie Gelderland, gemeente Epe	Gebiedsproces loopt, vergunning wordt in Q3 van 2024 aangevraagd. (Onderzoeksfase)
Velddriel	1,2	2027	Vitens, provincie Gelderland, gemeente Velddriel	Uitbreiding puttenveld in voorbereiding, PvA opgesteld t.b.v. onderzoek naar eventuele zettingseffecten als gevolg toename onttrekking en bestemmingsplanwijziging is in voorbereiding (Voorbereidingsfase)
Lochem	1,4	2027	Vitens, provincie Gelderland, gemeente Lochem, waterschap Rijn en IJssel	Uitbreiding puttenveld en aanpassen productielocatie is in uitvoering (Uitvoeringsfase)
Totaal bouwstenen	6,6	< 2030		

De maatregelen voor de korte termijn (2030) worden allemaal uitgevoerd bij bestaande locaties. De doorlooptijd voor het realiseren van een nieuwe winning vraagt 10-15 jaar en daarmee duurt het realiseren van een nieuwe winning te lang om voor 2030 de productiecapaciteit uit te kunnen breiden.

Voor de locatie Fikkersdries is gestart met het opstellen van een Notities Reikwijdte en Detailniveau voor grondwateronttrekking uit het bestaande winveld per 2026. Het doel is bijgesteld van 6 Mm³/jaar naar 3 Mm³/jaar, Dit eerste bleek hydrologisch niet realiseerbaar. De productielocatie wordt wel ingericht op uitbreiding met 6 Mm³/jaar (van 12Mm³/jaar naar 18 Mm³/jaar). Om weerstand zoveel mogelijk te ondervangen zijn stakeholders vroeg in het traject benaderd en meegenomen. De provincie steunt dit proces volledig.

Daarnaast wordt in 2025 een NRD opgesteld voor Winssen-Slijk-Ewijk voor een oevergrondwaterwinning in het reserveringsgebied die dan op termijn (circa 10 tot 15 jaar) een rol kan gaan spelen in de drinkwatervoorziening in Gelderland.

Bij Epe gaat het om de uitbreiding van zowel de infiltratie als de onttrekking van de winning. De omgeving staat positief tegenover de ontwikkelingen.

Om de vergunde capaciteit op de locatie Velddriel volledig te kunnen benutten wordt op dit moment de uitbreiding van het puttenveld en de zuivering voorbereid. De gemeente maakt zich zorgen over effecten op zetting als de vergunning volledig wordt benut. Vitens heeft een plan van aanpak opgesteld om dit te onderzoeken, dit is in uitvoering.

Bij Lochem betreft het een aanpassing van de winning (zowel putten als productielocatie) binnen de bestaande vergunning. Daarmee kan de winning verder worden uitgenut tot de vergunde capaciteit. Parallel is de afgelopen periode een eerste verkenning uitgevoerd of het concept Panorama Waterland kansrijk is om daarmee toe te werken naar een duurzame winning in een klimaatrobuust watersysteem. De komende periode wordt samen met Waterschap Rijn en IJssel het gebiedsproces gestart en wordt afstemming met het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland gezocht.

Tegelijkertijd dient er in afstemming met de provincie Overijssel een besluit te worden genomen over de continuering van de levering vanuit Gelderland (Lochem) na 2028, wanneer de bestuurlijke afspraak ten einde loopt. Door de problematiek met name in Twente bestaat de kans dat provincie Overijssel geen tijdige vervangende capaciteit heeft in 2030 voor deze interprovinciale levering.

Een kanttekening is echter op zijn plaats. Hoewel er voldoende plannen zijn om te beschikken over voldoende bronnen is een plan nog geen verleende vergunning. Er zijn steeds meer hobbels te nemen en één bezwaarhebbende kan al tot langdurige vertraging leiden. Ook plotselinge beleidswijzigingen van overheden kunnen processen complexer maken. Daarnaast worden in Gelderland voor een deel bestaande vergunningen volledig uitgenut. Daarbij is de randvoorwaarde dat het systeem dit aan kan.

3.4 Maatregelen ten behoeve van voldoende productiecapaciteit vanaf 2030

Vanaf 2030 is naast de hierboven beschreven maatregelen nog steeds extra capaciteit nodig.

Met de Aanpak Verziltingsproblematiek Twello wordt ingezet op het volledig kunnen benutten van de winvergunning. Het betreft de aanpassing van het puttenveld. Er is nog geen grond om de benodigde nieuwe put te boren. Daarnaast is er geen capaciteit om het water ter plaatse te zuiveren (nieuwe productielocatie nodig). Twello is dus op korte termijn (<5 jaar) slechts een reserve. Deze wordt geoperationaliseerd met de nieuwbouw van Twello in 2032. Voorwaarde hiervoor is dat de noodzakelijke wijziging van de vergunning wel voor 2030 is verleend.

Apeldoorn-Noord en Gelderse Vallei betreffen de ontwikkeling van een nieuwe locatie in een drinkwaterreserveringsgebied en is een project voor de middellange termijn. Voor beide locaties zijn de benodigde onderzoeken opgestart of in voorbereiding. Na deze verkenningsfase starten de brede gebiedsprocessen en wordt de milieueffectenrapportage gestart. Net als bij Twello is voorwaarde dat vergunningen in 2026 resp. 2027 zijn verleend.

Tabel 3 Realisatie extra productiecapaciteit na 2030

Locatie drinkwater-productie	Extra capaciteit (in miljoen m ³ /j	Wanneer gerealiseerd	Met wie	Noodzakelijke activiteiten in voorbereiding + status
Twello	+ 1,0	2032	Vitens, provincie Gelderland, gemeente Voorst,	Nieuwbouw locatie is in voorbereiding,
Apeldoorn-Noord	+3,0	2031	Vitens, provincie Gelderland, gemeente Apeldoorn,	Verkenning naar geschikte winlocatie is gestart vergunning in 2026
Gelderse Vallei	+6,0	2031	Vitens, provincie Gelderland, gemeente Barneveld	Verkenning naar geschikte winlocatie is gestart vergunning in 2027
Totaal	+ 10,0	> 2030		

Naast bovengenoemde bouwstenen wordt ook gestart met de verkenning van de inzet van de drinkwaterreserveringsgebieden ten noordoosten van Arnhem. Na een eerdere studie naar meerdere opties voor winning van oevergrondwater, oppervlaktewater en grondwater, is voor de 2e helft van 2024 een studie gepland naar de inname van IJssel en Veluws kwelwater bij Dieren /Groesbeek in combinatie met een Wateraccu concept aan de zuidkant van de Veluwe.

De bestaande Veluwe winningen staan onder toenemende druk vanwege haar effecten op kwetsbare natuur in N2000 gebieden. Met het wateraccu concept wordt gestreefd de negatieve effecten van grondwaterwinningen terug te dringen wanneer er sprake is van overcapaciteit.

Een innovatief concept is het plan Boven IJssel waar de papierindustrie een zuiveringsinstallatie aan het ontwikkelen is van 5 tot 15 Mm³/jaar waarin ook ruimte is om 5-10 Mm³/jaar IJsselwater voor Vitens te zuiveren. De planning is dat men in 2027 operationeel is. Hiervoor is inmiddels een intentieovereenkomst ondertekend.

3.5 Interactie met andere regionale actieprogramma's

Dit gezamenlijke actieprogramma tussen provincie Gelderland en Vitens kent interactie met plannen in omliggende provincies.

Voor de winning Lochem in Gelderland lopen de bestuurlijke afspraken over de levering aan Overijssel in 2028 af. In het licht van de problematiek in Twente vindt overleg plaats over een oplossing hiervoor.

Een gedeelte van de provincie Gelderland valt onder het cluster Utrecht-Randmeren van Vitens en is opgenomen in het regionale actieprogramma van Utrecht. Echter speelt hier in een bredere context rondom vergunningaanvragen de discussie rondom de 'beste plekken' voor een robuuste drinkwatervoorziening in het interprovinciale grondwatersysteem van Utrecht, Gelderland en Flevoland. Dit raakt zowel de ontwikkeling van een winning in het cluster Utrecht-Randmeren (Eemdijk) als de winning in zuidelijk Flevoland. Hier is begonnen aan een intensiever traject tussen provincies, maar dit komt moeizaam van de grond. Of de ontwikkeling van deze bouwstenen hiermee tijdig verlopen is onzeker. Doordat de operationele reserve in zuidelijk Flevoland op orde is, heeft vertraging geen directe consequenties voor de operationele drinkwatervoorziening in Flevoland. Voor Utrecht is er wel degelijk urgentie voor tijdige realisatie.

4. Knelpunten, oplossingen en actiehouders

Dit actieplan brengt de benodigde prioritaire acties in beeld om in 2030 te beschikken over voldoende productiecapaciteit. Tegelijkertijd wordt ook nu al gewerkt aan de opgave om na 2030 voldoende drinkwater te kunnen leveren.

In tabel 4 zijn de prioritaire knelpunten, oplossingen/acties, niveau acties en actiehouders opgenomen die van belang zijn voor een specifieke of voor alle productielocaties. Er is onderscheid gemaakt tussen acties die nationaal geregeld worden, die bovenregionaal georganiseerd worden (regio generiek) en die regio specifiek zijn (acties alleen in deze regio).

Bij de afweging van belangen is het belangrijk om het aspect volksgezondheid nadrukkelijk mee te nemen. Tenslotte is dat de basis voor het ontstaan van de drinkwatersector. Het gaat niet alleen om een natuurissue of ruimte issue maar ook volksgezondheidsissue.

Belangrijke knelpunten die de realisatie van de voorgenomen bouwstenen tot 2030 in Gelderland in de weg staan zijn:

1. Complexe omgevingsprocessen. De oplossing is goed omgevingsmanagement om invloed van omgevingsprocessen op vergunning aanvraag te voorkómen. Niveau: regio specifiek.
2. Uitbreiden winvergunningen (Waterwet). Inzetten op mitigerende maatregelen tegen verdroging. Niveau: regio specifiek.

Er zijn ook enkele knelpunten en oplossingen die bovenregionaal en/of landelijk spelen:

1. Bij Wet natuurbescherming de trage besluitvorming voor het verkrijgen van een vergunning. Oplossing is een handreiking met integraal afwegingskader voor drinkwater, natuur, wonen en energietransitie. Daarin meenemen: a) prioriteit drinkwaterbelang volgens kamerbrief Water en Bodem Sturend en b) het effect van stikstofdepositie. Niveau: nationaal.
2. De disbalans in het watersysteem in relatie tot drinkwater als 'nieuwe' watervrager. Oplossing is om zowel te werken om een toekomstvisie op een duurzaam en gedragen watersysteem in combinatie met het opstellen van een nationale drinkwaterstrategie waarin aangegeven wordt hoe provinciegrensoverschrijdende (grond)watervoorraden ingezet kunnen worden om regionale knelpunten op te lossen. Niveau: nationaal
3. Versnipperde informatie over ecologie, stikstof, beschermde soorten. Informatie over deze onderwerpen beter bij elkaar brengen tot een volledig beter gedeeld overzicht/beeld voorafgaan aan een vergunningaanvraag.

Bij een doorbraak of versneller gaat het om wat we nu nog niet (kunnen) doen (**groen** gedrukt). De actiehouders nemen het voortouw (**vet** gedrukt), zo nodig samen met anderen.

Voor een toekomstbestendige drinkwatervoorziening in de regio Gelderland geldt dat de knelpunten en effecten alleen oplosbaar zijn door samen de schouders onder de acties en doorbraken te zetten.

Vitens en de provincie Gelderland hebben de afgelopen jaren een gezamenlijke strategie ontwikkeld voor het veiligstellen van voldoende drinkwaterbronnen. Bij het opstellen van die strategie is in ruime mate aandacht geweest voor de afstemming met de stakeholders. Desondanks is een duidelijk besef bij alle stakeholders van het begrip 'groot maatschappelijk belang van de drinkwatervoorziening' en dit mee te nemen bij de concretere invulling van maatregelen een belangrijke randvoorwaarde om goede en tijdige besluitvorming te faciliteren.

Een ander aandachtspunt is dat voor de locaties waar ingezet wordt op oevergrondwater bij de aanwijzing van de ASV-gebieden is onderzocht dat er geen sprake zou zijn van negatieve effecten voor N2000. Dit omdat in de uiterwaarden (N2000-gebieden) vanwege wisselende waterstand de effecten van een eventuele winning geen extra effect zouden hebben. Deze aanname moet nog wel getoetst worden en is daarmee een potentieel knelpunt.

Voor de regio Gelderland zijn het vergroten van de financieringsruimte voor investeringen (WACC), voldoende stikstofruimte voor de uitvoering van de aanleg van de benodigde infrastructuur en aansluiting op het elektriciteitsnet belangrijke randvoorwaarden die aandacht vragen.

Tabel 4 Prioritaire knelpunten, acties en actiehouders op drie niveaus (tot 2030)

	Productie locatie	Prioritaire knelpunten	Doel	Oplossing (doorbraken: groen)	Actie	Niveau acties	Actiehouder(s)
1	Fikkersdries	Complex omgevingsproces	Helderheid over de noodzakelijke informatie t.b.v. onderbouwing ontvankelijke vergunningsaanvraag	Inzicht in de voor de diverse wetten benodigde informatie om een vergunning te verkrijgen	Op nationaal niveau opstellen van handreiking van de voor een ontvankelijke vergunningsaanvraag benodigde informatie en de randvoorwaarden waar de informatie aan moet voldoen.	Nationaal	Min IenW (ism min LNV en min BZK)
		Complex omgevingsproces	Voorkomen van vertraging in de geplande doorlooptijd van het project	Strakke regie op totale traject vergunningen	Duidelijke afstemming met Vitens over te doorlopen stappen en processen om te komen tot een vergunningsaanvraag.	Regio specifiek	Provincie (ism alle relevante stakeholders)
		Afweging belangen	Helderheid verkrijgen over op welke wijze te voldoen aan wettelijke vereisten (N2000) en afwegen belangen ondernemers en waterschap m.b.t. waterverdeling	Inzicht in voorwaarden en processtappen om te voldoen aan juridische randvoorwaarden bij N2000 Opstellen uniform afwegingskader als handvat voor bestuurlijke besluitvorming (bv. natuur, woningbouw, drinkwater)	Handreiking voorwaarden vergunningverlening bij N2000 Op nationaal niveau opstellen helder en uniform afwegingskader om bestuurlijke besluitvorming te faciliteren (natuur, drinkwater, woningbouw, energie, etc)	Nationaal Nationaal	Ministeries IenW, LNV en BZK Ministeries IenW, LNV en BZK
2	Epe	verlenen maatwerk vergunning	Verkrijgen van helderheid over een ontvankelijke vergunnings aanvraag	Overleg tussen waterbedrijf en provincie over ontbrekende gegevens	Organiseren overleg tussen provincie en Waterbedrijf en aanleveren benodigde informatie.	Regiospecifiek	DW-bedrijf ism provincie
3	Velddriel	Complex omgevingsproces	Zoveel mogelijk verminderen van de weerstand om draagvlak in omgeving en daarmee tempo in uitvoering project te waarborgen	Strakke regie op totale traject vergunningen Inzicht verkrijgen in de belangen en zorgen van de stakeholders Stakeholders betrekken bij de uitwerking van het project	Bij aanvang van traject afspraken maken met betrokken stakeholders over tijdpad, samenwerking, rol en verantwoordelijkheid en escalatie Inzetten(strategisch) omgevingsmanagement om belangen van omgeving tijdig in beeld te hebben en daarop acteren, in combinatie met een mutual gains approach	Regio specifiek	Provincie (ism alle relevante stakeholders) Vitens , provincie Gelderland

					Zsm starten met gebiedsprocessen en participatie vormgeven		Vitens
		Complex omgevingsproces	Voorkomen van vertraging in de geplande doorlooptijd van het project	Strakke regie op totale traject vergunningen	Bij aanvang van traject afspraken maken met betrokken stakeholders over tijdpad, samenwerking, rol en verantwoordelijkheid en escalatie	Regio specifiek	Provincie (ism alle relevante stakeholders)
		Complex omgevings-proces vanwege verstrengeling belang gemeente en drinkwaterbedrijf	Helderheid over afwegen van diverse belangen	Opstellen uniform afwegingskader als handvat voor bestuurlijke besluitvorming (bv. natuur, woningbouw, drinkwater)	Op nationaal niveau opstellen helder en uniform afwegingskader om bestuurlijke besluitvorming te faciliteren (natuur, drinkwater, woningbouw, energie, overige lokale belangen) Parallel aan de onderzoeken alvast mogelijke mitigerende en compenserende maatregelen identificeren	Nationaal Regio specifiek	Min lenW (ism min LNV en min BZK) Vitens , provincie Gelderland, gemeente Over Betuwe
4	Lochem	Geen knelpunt					
5	Alle locaties	Disbalans watersysteem	Vergroten en verdelen watervoorraad zodat er voor alle functies in een gebied voldoende water beschikbaar is.	Ontwerp van het watersysteem in lijn brengen met het gewenst en/of noodzakelijk watergebruik in combinatie met vergroten jaarrond waterbeschikbaarheid	Opstellen gedragen toekomstvisie op robuust watersysteem lange termijn (2050 en verder) Opstellen van een nationale drinkwaterstrategie gericht op verdeling provinciegrens overschrijdende drinkwatervoorraden	Regio specifiek en Nationaal Nationaal	Ministerie lenW/RWS , provincie, waterschappen, DW-bedrijven Min lenW , DW-bedrijven en waterschappen

5. Conclusies / samenvatting

Samenvattend is de urgentie voor de regio Gelderland hoog. Om in 2030 te beschikken over voldoende productiecapaciteit moet er vóór 2030 6,6 Mm³/jaar extra gerealiseerd worden door de toenemende drinkwatervraag. Hieraan wordt invulling gegeven middels de uitbreiding van vergunningscapaciteit en ontwikkeling van een bestaande productielocatie (NRD traject gestart), de uitbreiding van vergunningscapaciteit bij een bestaande locatie (gebiedsproces loopt) en de uitbreiding van productiecapaciteit bij 2 winningen (realisatiefase en onderzoeksfase).

In de regio Gelderland is sprake van urgentie, maar het proces is in control.

Een aantal stakeholders gaan, om verschillende redenen, niet akkoord met de voorliggende uitwerkingen. Dit kan tot vertraging leiden bij enkele maatregelen waardoor niet de volledige 6,6 Mm³/jaar tijdig beschikbaar is, maar er zijn voldoende mogelijkheden om de benodigde capaciteit te realiseren. Voor het tijdig realiseren van alle bouwstenen is inzet wenselijk op onderstaande prioritaire acties.

Forse inzet op deze prioritaire acties dragen bij aan het realiseren van de opgave voor 2030:

1. Handreiking integraal afwegingskader maatschappelijke belangen. Doel is versnellen en versterken proces vergunningen en ontheffingen vanuit Wet natuurbescherming. Niveau: nationaal (IenW in de lead, in afstemming met ministeries LNV, EZK en BZK).
2. Instellen bestuurlijke regietafel. Doel is strakke regie op het voorbereiden en aanvragen van vergunningen vanuit Wet natuurbescherming, Waterwet en Omgevingswet en aandacht brengen van het belang van een actieve invulling van de zorgplicht voor drinkwater door mede-overheden. Advies om naast gemeenten en waterbeheerders ook natuurorganisatie(s) uit te nodigen. Niveau: regio specifiek, provincie Gelderland in de lead.
3. Lange doorlooptijd en potentiële vertraging in het proces voorafgaand aan de vergunningaanvraag vanwege noodzaak tot identificeren meest duurzame oplossingen en de interactie met nog onbekende effecten op N2000 gebieden waarvoor geen gestandaardiseerde onderzoeksmethode beschikbaar is.
4. Gezien schaarse ruimte is het stevig borgen van ruimte voor drinkwaterbronnen noodzakelijk. Dit vraagt om de ruimtevraag voor drinkwaterproductie stevig te verankeren voor toekomst. Bv. door het opnemen van de doelen/opgaven voor drinkwater in NPLG/PPLG en het actualiseren van vastgestelde ASV's. In de provincie Gelderland is deze borging geregeld, maar vraagt wel continue alertheid op nieuwe ontwikkelingen.

Bovenstaande acties dragen bij aan het versnellen van de lopende vergunningstrajecten. Mocht dit desondanks niet tot de gewenste versnelling leiden is er behoefte aan een instrument wat vergelijkbaar is met de crisis- en herstelwet zoals deze is ingezet in de tijd van de dijkverzwaring. Om over circa 3 jaar over een dergelijk instrument te beschikken moet dat nu op nationaal niveau gestart worden met de voorbereiding.